

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ФОРМУВАННЯ ЦЕНТРУ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ З ФЕХТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ніна Козлова

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Аннотація

Целью исследования являлось определение современного состояния центров олимпийской подготовки и перспективы формирования центра олимпийской подготовки по фехтованию в Украине. В работе представлены результаты анализа централизованной подготовки национальной команды по фехтованию и качество предоставления услуг на базах олимпийской подготовки Украины по результатам анкетирования спортсменов и тренеров. Определены основные требования к формированию центра олимпийской подготовки для сборной команды по фехтованию, с учетом передового мирового опыта и национальных особенностей развития инфраструктуры.

Ключевые слова: центр олимпийской подготовки, спортивная база, фехтование.

Annotation

The aim of the study was to determine the current state of the Olympic training centers and the prospects for the formation of the center of Olympic fencing training in Ukraine. The results of the analysis of a centralized training of the national team in fencing and quality of service delivery at the Olympic training bases in Ukraine according to the survey of athletes and coaches. The basic requirements for the formation of the Olympic training center for the national team in fencing, taking into account international best practices and national characteristics of infrastructure development.

Key words: Olympic training center, sport facilities, fencing.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій.

З розвитком олімпійського спорту підвищенням престижності перемог на Олімпійських іграх, посиленням конкуренції на міжнародній спортивній арені провідні спортивні країни реформують систему олімпійської підготовки, що сприяє ефективній підготовці конкурентоспроможних спортсменів [5, 6].

Останнім часом активізувалися робота фахівців в області олімпійського та професійного спорту з вивчення, обґрунтування та реалізації організаційно-методичних, теоретико-методологічних, нормативно-правових, організаційно-управлінських, кадрових, науково-методичних, матеріально-технічних, фінансових та інших складових підготовки національних команд до Олімпійських ігор [2, 5].

У спортсменів високої кваліфікації виділяють централізовану підготовку, що сформувалася протягом багатьох десятиліть і є найефективнішим методом організації підготовки атлетів [2, 5, 6]. Такий підхід дає можливість концентрувати зусилля фахівців і матеріального забезпечення, використовувати найкращі спортивні споруди, обмінюватись тренерам своїм досвідом, координувати роботу тренерів, медиків і науковців, управляти підготовкою команди та окремого спортсмена, здійснювати відбір до команди, відпрацьовувати командні тактичні дії тощо [4, 5].

На сьогоднішній день фехтування належить до пріоритетних видів спорту України [3]. За роки незалежності українські фехтувальники внесли істотний внесок у загальнокомандний успіх країни на Іграх Олімпіад, завоювавши 4 медалі, в тому числі, 2 золоті. На Чемпіонатах світу з фехтування українські спортсмени виграли 23 медалі, 6 з яких – золотих.

Пріоритетність виду спорту передбачає підвищену увагу держави, фахівців до розвитку сучасної інфраструктури виду спорту в Україні. В олімпійському спорті основною організаційною структурою підготовки спортсменів вищої кваліфікації є національні тренувальні спортивні центри [1, 2].

В зв'язку з цим актуальною є проблема визначення передумов створення та основних вимог центру олімпійської підготовки для фехтувальників з урахуванням передового світового досвіду і національних умов розвитку інфраструктури фехтування в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана «Згідно зведеного плану науково-дослідної роботи у галузі фізичної культури і спорту 2011-2015 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту тема 1.3.5 «Організаційні та практичні основи науково-ме-

тодичного забезпечення підготовки національних команд до Олімпійських ігор» (№ державної реєстрації 0106U010995)

Мета дослідження – визначити сучасний стан центрів олімпійської підготовки та перспективи формування центру олімпійської підготовки з фехтування в Україні.

Методи дослідження: Аналіз та узагальнення даних офіційних видань (нормативно-правових актів державних органів управління), опитування фахівців. В анкетуванні брали участь 64 респондентів, серед яких 16 тренерів та 48 спортсменів, членів збірної команди України з фехтування.

Результати дослідження та їх обговорення. Загальна чисельність облікового складу штатної національної та збірних команд України визначається Міністерством спорту і туризму України [2]. Склад збірної команди України в олімпійському циклі складається з 177 спортсменів, де 72 (42%) осіб є членами основного складу, 60 (35%) кандидатами і 45 (25%) резерв. Найбільше представництво має м. Київ (21 чол.). На навчально-тренувальні збори (УТС) національної збірної, залежно від фінансування, викликається 8-12 спортсменів з кожного виду зброї, з яких надалі

формують склад команди з чотирьох осіб для участі в Чемпіонаті світу та Європи. Учасниками УТС є тренери, і також задіяні лікар і масажист штатної команди.

Для вивчення тривалості централізованої підготовки членів збірної команди України з фехтування був проаналізований Календарний план проведення УТС за 2011-2012 рр. (табл. 1).

Основний склад національної команди задіяний в середньому на 13 навчально-тренувальних зборах, із загальною тривалістю 113 днів у році. Більшість УТС (77 %) спрямовано на підготовку до міжнародних змагань. На зборах перед змаганням спортсмени знаходяться в середньому 113 днів на рік, на зборах із загальнофізичної (ОФП) і спеціальнофізичною (СФП) підготовці 36. На УТС, що проводяться в Україні, спортсмени знаходяться в середньому 80 % часу, що відводиться на централізовану підготовку, за кордоном - відповідно 20 %.

Централізована підготовка за кордоном зумовлена необхідністю адаптації до кліматично-географічних умов проведення майбутніх змагань. Так, при підготовці збірної команди України з фехтування на шаблях до етапу Кубка світу 2013 р. був проведений збір до США, тривалістю 10 днів.

Таблиця 1

Централізована підготовка збірної команди України з фехтування (1.08.2011 р. - 31.08.2012 р.)

Показники	Шпага		Рапіра		Шабля		\bar{x}
	чол.	жін.	чол.	жін.	чол.	жін.	
Кількість передзмагальних зборів	13(10*/3**)	9(8/1)	9(5/4)	8(5/3)	10(10/3)	10(8/2)	10
Кількість зборів по СФП і ЗФП	2(2/0)	3(3/0)	3(3/0)	3(3/0)	2(2/0)	4(3/1)	3
Загальна кількість зборів	15(12/2)	12(11/1)	12(8/4)	11(8/3)	12(10/3)	17(14/3)	13
Кількість днів на передзмагальних зборах	136(111/25)	102(88/14)	94(54/40)	79(53/26)	119(73/46)	150(126/24)	113
Кількість днів на зборах по СФП і ЗФП	27(27/0)	43(43/0)	43(43/0)	43(43/0)	43(43/0)	57(43/14)	43
Загальна кількість днів на зборах	163(138/25)	145(131/14)	137(137/97)	122(96/26)	162(116/46)	207(163/38)	156

Примітка: * в Україні; ** за кордоном

Якість надання послуг на базах олімпійської підготовки України за результатами опитування фахівців з фехтування (n=64)

База олімпійської підготовки	Рівень надаваних послуг, % (позитивних відповідей)				
	Високий	хороший	задовільний	низький	не знайомий
Конча-Заспа	12,5	53,1	31,3	3,1	0
Спартак	7,8	28,1	43,8	12,5	7,8
РВУФК	6,3	14,0	46,8	32,8	0
ЦСКА	0	9,4	45,3	37,5	7,8
НУФВСУ	0	7,8	31,3	56,3	4,6
Святошин	0	3,1	18,8	57,8	20,3
Олімп-спорт	0	3,1	3,1	3,1	90,7

В основному централізована підготовка членів збірних команд проводиться на спортивних базах України. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України до баз олімпійської підготовки, які можуть використовуватися для проведення всеукраїнських і міжнародних спортивних змагань та навчально-тренувального процесу членів збірної команди України з фехтування, відносяться Олімпійський навчально-спортивний центр «Спартак» (м. Алушта), Обласний центр олімпійської підготовки спортсменів «Олімп-спорт» (м. Луганськ), Національний університет фізичного виховання і спорту (м. Київ), навчально-спортивна база олімпійської підготовки «Святошин» (м. Київ), Центральний спортивний клуб Збройних Сил України (м. Київ), Республіканське вище училище фізичної культури (м. Київ), Державне підприємство «Олімпійський навчально-спортивний центр «Конча-Заспа» (м. Київ) [4].

Велика тривалість знаходження на зборах, віддаленість проведення централізованої підготовки від місць проживання більшості членів національної команди обумовлює підвищені вимоги до надання їм різноманітних послуг, що забезпечують ефективну підготовку та успішний виступ на головних міжнародних змаганнях. Передовий міжнародний досвід свідчить, що сучасні олімпійські бази повинні комплексно забезпечувати спортсменів такими послугами: тренувальними, навчальними, науковими, медичними, інформаційними, матеріально-технічними, сервісними та адміністративними [7]. Учасникам УТС збірної команди України з фехтування було запропоновано оцінити наявність і якість наданих послуг українськими базами олімпійської підготовки. Проведений аналіз засвідчив, що вони частково або повністю не відповідають вимогам, що пред'являються до сучасних баз олімпійської підготовки (табл. 2).

Основними причинами негативної оцінки тренувальних баз є: відсутність спеціалізованого фехтувального залу, зношеність та застарілість інфраструктури більшості спортивних об'єктів, недостатня кількість і якість наданих послуг. Слід зазначити, що нормативно-правові акти містять занижені вимоги з надання статусу бази олімпійської підготовки установам з фізичної культури і спорту.

Найбільш високі оцінки отримали олімпійські центри «Конча-Заспа» (м. Київ) і «Спартак» (м. Алушта), чим обумовлено проведення на них централізованої підготовки членів збірної команди України з фехтування. Так, центр «Конча-Заспа» має всі основні умови для централізованої підготовки збірної команди, але якість надаваних послуг знаходиться на недостатньому рівні. В порівнянні з Конча-Заспою матеріально-технічний рівень олімпійської бази в м. Алушті оцінений нижче, але розташування в хороших кліматично-географічних умовах обумовлює вибір її місцем проведення зборів з ЗФП і СФП підготовку членів збірної команди України з фехтування.

Проведений аналіз свідчить, що найбільші перспективи щодо створення сучасної бази олімпійської підготовки з фехтування в Україні має навчально-спортивний центр «Конча-Заспа». Цьому

сприятиме будівництво нових і модернізація наявних спортивних споруд; створення спеціалізованого комбінату харчування з повним циклом виробництва та реалізації продукції; приведення умов проживання до рівня чотиризіркового готелю; розташування на території бази науково-дослідного інституту, центру спортивної медицини, інформаційної служби, навчально-просвітницького підрозділу для тренерів і спортсменів; майстерні з підгонки і ремонту спортивного інвентарю, офісу національної спортивної федерації.

Висновки

Вивчення та аналіз нормативних документів дозволили встановити, що в Україні статус баз олімпійської підготовки з фехтування мають сім установ з фізичної культури і спорту. Національна команда України з фехтування проводить навчально-тренувальні та оздоровчі збори переважно в двох олімпійських центрах, які не повністю відповідають сучасним вимогам щодо забезпечення повноцінної підготовки висококваліфікованих спортсменів.

Перспективним напрямком для підвищення організації підготовки фехтувальників є концентрація наявних у країні ресурсів на території однієї національної бази олімпійської підготовки, здатної надати повний комплекс

тренувальних, навчальних, наукових, медичних, інформаційних, матеріально-технічних, сервісних та адміністративних послуг учасникам навчально-тренувальних зборів.

Література:

1. Закон України «Про фізичну культуру и спорт» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, N 14, ст.80, Глава IV. Державне управління у сфері фізичної культури і спорту, Стаття 27.
2. Козлова Н. Ресурсне забезпечення централізованої підготовки найсильніших національних команд із фехтування // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2013. – № 1 – С. 7–10.
3. Наказ Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України від 07.02.2001 N 261 «Про перелік видів спорту, що визнані в Україні», зареєстрований в Міністерстві Юстиції України 22.02.2001 за N 155/5346.
4. Положення про центр олімпійської підготовки [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. N 948/ сторінка «Законодавство України» сайту Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Павленко Ю.О. Науково-методичне забезпечення підготовки спортсменів в олімпійському спорті / Ю.О. Павленко. – К.: Олімп. л-ра, 2011. – 312 с.
6. Платонов В.Н. Спорт высших достижений и подготовка национальных команд к Олимпийским играм / В.Н. Платонов. – М.: Советский спорт, 2010. – 310 с.
7. Державна служба молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.msms.gov.ua/sport.

